

Zaterdagavond 31 mei 1653

Ze waren allebei nog geen twintig: Barend en zijn maat Hannes. Niemand wist hun familienaam, als ze die al hadden. Ze waren zo'n beetje in het weeshuis geboren. Daarom hadden ze alleen een bijnaam. De langste werd kale Barend genoemd. Kaal, omdat hij zo arm was als een kerkrat. En de andere heette schele Hannes. Dat had niets met zijn ogen te maken, wel met zijn handen. Als hij geld zocht in zijn broekzak, kwamen zijn handen nogal eens in de zak van zijn maat terecht.

Op deze lenteachtige avond eind mei wandelden ze samen langs de haven. Het was zaterdag, en morgen lag het werk dus stil. Ze hielden ervan om naar de schepen te kijken, zoals die enorme driemaster die door twee sterke paarden naar de haven werd gesleept.

'Vast weer zo'n schip uit Indië,' zei Barend. 'Ze zeggen dat je veel geld kunt verdienen als je aanmonstert.'

'Moet je wel levend terugkomen,' gaf de ander terug. 'Mij niet gezien! Ik hoef maar naar dat schip te kijken of ik voel m'n maag al.'

Iedereen kende de verhalen van de mannen die terugkeerden uit de Oost. Avontuurlijk, ja dat ook. Daar moest je van houden. Maar ook gruwelijk saai, altijd maar die zee, die zee. Hoe vaak zat je niet bovenin het want, door de bewegingen van het schip van hot naar her geslingerd terwijl je aan die zeilen zat te sjorren. En dan dat eten: iedere dag hetzelfde. Harde scheepsbescuit, kaas, gepekeld vlees, soms een beetje vis en brandewijn. En vechten: tegen piraten, tegen elkaar en tegen de verveling. Het duurde wel twee jaar voor je weer terug was. Nee, dat varen was niks voor Hannes en Barend. Het werd pas leuk als je weer thuiskwam.

Ze hadden vaak gezien dat de vracht van een Indiëvaarder bij thuiskomst werd overgeladen op kleinere schepen, die de lading weer losten bij één van de grote pakhuizen, zoals dat aan de Rotterdamse kaai. In zo'n pakhuis hadden ze altijd mensen nodig. Stevige kerels, en maar sjouwen, en maar sleuren. Dat was op zich werk waar Hannes wel voor te porren was, maar ach: die lucht... overal in die pakhuizen stonk het naar dat Oosterse spul. Kruidnagels, noemden ze dat. Eerst dacht Hannes dat het spijkers met buskruit waren. Barend moest daar vreselijk om lachen. Hij vond al die luchtjes eigenlijk wel lekker. Sterk was hij ook, maar de hele dag alleen maar balen en kisten de trap op sjouwen... Soms was het leven best ingewikkeld. Maar de schepen waren mooi om te zien.

Deze avond kwamen ze niet alleen voor de boten en de haven. Ze zochten een plek waar ze konden overleggen zonder dat jan en alleman hoorde waar ze het over hadden.

Hannes keek zijn maat aan en zuchtte. 'Nou moet je me dat nog es goed uitleggen, van die brief...'

Barend haalde zijn schouders op. Hij kende zijn vriend al vanaf zijn geboorte – bij wijze van spreken dan. Hannes zei altijd dat hij nooit een vader of moeder had gehad: hij was als wees geboren. Hij snapte natuurlijk best dat zoiets niet kon, maar zo voelde het wel. Hoe dan ook, zijn vriend had nu eenmaal meer spieren dan hersens. Een goeie vent, sterk als een os, maar je moest geen streken met hem uithalen, want dan zaten zijn handjes los. Barend herinnerde zich nog goed dat akkefietje met die Vlaamse schoolmeester. De arme man had geprobeerd hen te leren lezen en schrijven, maar hij had Hannes net iets te hard aan de oren getrokken omdat die zijn pen bleef vasthouden als een hakmes. Hannes liet merken dat hij dat niet fijn vond en pakte de meester nogal stevig vast. Na een paar dagen kon die zijn arm weer een beetje gebruiken, maar met de opleiding van Hannes was het tobben gebleven.

'Jij kan immers lezen,' begon Hannes weer. 'Van wie is

die brief? Weer van dezelfde vent?’

Dat was nu net het probleem. Gisteren, toen ze klaar waren met hun werk in de brouwerij vond Barend hem, half verstopt onder zijn strozak. Geen naam, geen afzender. Alleen dat vreemde verzoek. Nou ja, vreemd... ja, toch wel. En het gekste van alles was: het was niet de eerste keer! Deze brief was bijna hetzelfde als die van pakweg een maand geleden. Barend wist het nog precies: toen werkten ze hier net een goeie week.

‘Er staat bijna hetzelfde in als in die brief van een tijdje terug!’

‘Dus ook van die volle maan? En het geld?’

Barend knikte. ‘Ook het geld, maak je geen zorgen. We krijgen nu vijf gulden in plaats van vier.’

Hannes wreef zich in de handen. ‘Vijf! Dat gaat de goede kant op!’

Barend schudde het hoofd. Wat had het voor zin om bij volle maan de achterste poort van de brouwerij pas te vergrendelen als ze de nachtwacht hoorden aankomen? Op hun eerste werkdag was hen opgedragen de poort te sluiten zodra de laatste knecht naar huis was. Degene die de brief had geschreven, wist dat dus. Daarom kon het vrouw Schuym zelf niet geweest zijn, die zou het gewoon gezegd hebben. Vrouw Schuym: zo noemden ze haar omdat ze de baas was van de brouwerij. Eigenlijk heette ze De Coninck, maar dit vonden ze makkelijker. In ieder geval, zij maakte de dienst uit in *Het Ronde Vierkant*, en als ze iets van hen wilde, zei ze dat gewoon. Wie kon het dan geweest zijn? En wat had de volle maan met de nachtwacht te maken? Daar kon een zinnig mens toch geen touw aan vastknopen?

Plotseling kreeg Hannes argwaan. ‘Je houdt me toch niet voor de gek, hè makker?’ Hij greep zijn vriend nogal stevig bij de arm en schudde hem flink door elkaar. ‘Laat ik je één ding goed duidelijk maken! Dit baantje wil ik niet kwijt. Als jij het waagt om me te beduvelen...’ Hij tilde Barend met een zwaai op, en hield zijn spartelende makker boven het